

SAMEN VERANTWOORDELIJK VOOR UTRECHT

Verkiezingsprogramma 2023 - 2027

Provincie Utrecht

INHOUD

Voorwoord	3
Onze visie	4
1 Wonen	6
2 Leefbaarheid, landbouw en natuur	8
3 Sport, cultuur en recreatie	11
4 Energie	13
5 Mobiliteit	16
6 Economie	18
7 Bestuur	20

BESTE LEZER

Onze provincie Utrecht heeft alles wat ons land zo mooi maakt. Van de zandgronden in het oosten, tot de veenweide in het westen, van Linge tot IJsselmeer; een afwisseling van platteland en stedelijk gebied, rijke schakeringen van groen en bruisende steden.

We mogen trots zijn op een provincie die zoveel te bieden heeft. Goed wonen, veel groen en ruimte voor recreatie en prachtige steden met cultuurhistorie en goede voorzieningen. Maar het zijn vooral ook de inwoners die onze provincie kleur en warmte geven. In gezin en in werk, in zorg voor elkaar, in vrijwilligerswerk en maatschappelijke activiteiten. Utrecht heeft honderdduizenden inwoners die samenleven met en voor elkaar.

Onze provincie Utrecht is een ecosysteem waarin alle delen van de provincie elkaar nodig hebben. Onze inwoners genieten van het stedelijk gebied om te werken en cultureel te genieten, terwijl het landelijk gebied de rust en ruimte geeft voor recreatie, natuur en de productie van voedsel. In beide gebieden wonen we; soms dicht op elkaar, soms met ruimte om ons heen. Door heel de provincie verplaatsen wij ons, bijvoorbeeld via het grootste mobiliteitsknooppunt van Nederland. In die verbondenheid van Utrecht ligt onze kracht.

In de kleinste provincie van ons land staan we voor de uitdaging om samen het verschil te maken. De taken van de provincie zijn belangrijk en springen steeds meer in het oog. We staan voor uitdagingen om in de toekomst te kunnen wonen en werken, moeten aan de slag met landbouw en natuur, mobiliteit en leefbaarheid, energie en landschap. We zullen keuzes moeten maken. Niet alles kan omdat ruimte schaars is. Door die uitdagingen heen zien we tegenstellingen die de boventoon voeren. Beelden worden geschetst. Stellingen betrokken. Politiek die polariseert in plaats van mensen bij elkaar brengt. Hoe maken we dan *samen* het verschil?

Afgelopen zomer trokken we erop uit. Onze programmacommissie sprak met vertegenwoordigers van organisaties die actief zijn op alle belangrijke thema's van dit programma. Ze bezochten bedrijven, spraken met inwoners, raadpleegden leden en volksvertegenwoordigers. Spraken met jong en oud. In die gesprekken vonden we nuance, geen polarisatie. Als je met mensen spreekt en luistert is het nooit het één of het ander. Dat leest u terug in dit programma. We willen het samen doen. Tegelijk vragen de uitdagingen van deze tijd ook scherpe keuzes. Verantwoordelijkheid wordt gevraagd! Voor het CDA is verantwoordelijkheid nemen onderdeel van ons DNA. In dit programma leest u onze inzet.

Mogen wij op uw stem rekenen?

Mirjam Sterk

Lijsttrekker CDA Provincie Utrecht

De programmacommissie ging met vele utrechtse organisaties het gesprek aan

SAMEN VERANTWOORDELIJK VOOR DE PROVINCIE UTRECHT

Onze visie

Onze tijd is onzeker. Een woedende oorlog in Europa zet democratie en vrijheid onder druk en maakt dat prijzen stijgen, koopkracht daalt en een warm huis niet vanzelfsprekend is. De groei van onze welvaart vindt grenzen in verandering van klimaat en uitputting van natuurlijk hulpbronnen. We staan voor de opgaven van landbouw en natuur, van bevolkingsgroei en huisvesting, voor behoud van welvaart en welzijn. Bovendien is het vertrouwen in het handelen van de overheid de afgelopen jaren beschadigd geraakt.

In samenspraak bruggen bouwen

Als CDA staan we tussen de inwoners van de provincie Utrecht. Juist deze tijd vraagt om het verbinden van verschillen. In ons land, in onze provincie, zijn inwoners altijd in staat geweest om met elkaar problemen op te lossen. Niet door tegenstellingen uit te vergroten of te polariseren, maar door samenspraak, door kloven te overbruggen. Voor die vele inwoners is het CDA er.

En we houden het niet bij praten alleen, want praten is niet vrijblijvend. We willen problemen die we benoemen, ook oplossen. Dat kan niet alleen. We doen een appèl op iedereen om te helpen daaraan bij te dragen. We hebben daarbij oog voor degenen die niet goed mee kunnen komen, voor de kwetsbaren en de mensen die niet de winnaars zijn van een maatschappij waarin alles om het 'ik' lijkt te draaien. Samen zijn we mensen van het 'wij'.

In samenhang handelen met oog voor eigenheid

De mens staat in de visie van het CDA centraal en de samenleving waarvan hij deel uitmaakt moet de ruimte krijgen. Daarom heeft het CDA oog voor de eigenheid van dorpen, steden, wijken en regio's in onze provincie. Tegelijkertijd moet er samenhang zijn. Onze visie is dat het ecosysteem van Utrecht op allerlei manieren verbonden is en om die reden om een samenhangend beleid vraagt. Een aanpak waarin stedelijke en landelijke gebieden niet los van elkaar worden gezien, maar waarin economie en ontspanning, natuur en voedselproductie juist met elkaar samen moeten gaan.

Als CDA starten we daarom bij de inwoners, zij bepalen primair hun leefomgeving. Vervolgens respecteert de provincie allereerst de democratische verantwoordelijkheid van gemeenten.

De provinciale overheid dient in de ogen van het CDA daarop aanvullend te zijn. Initiatieven van inwoners, bedrijven en maatschappelijk middenveld moeten zoveel mogelijk geholpen worden. Op sommige thema's echter moet de overheid een actievere rol pakken, zoals bij de energietransitie en de grote opgaven in het landelijk gebied. De provincie bewaakt de samenhang van de grote opgaven en geeft richting, met oog voor eigenheid.

Menselijke maat voor de groei van Utrecht

Utrecht is verbonden door steden en dorpen waarin mensen zich thuis voelen bij gezin, vrienden en familie. Tegelijkertijd is Utrecht booming. De ambities om huizen te bouwen, meer ruimte te creëren voor bedrijven en ruimte te bieden aan fiets en auto zijn hoog. Zijn er grenzen aan deze groei?

Ons antwoord is dat we met een menselijke maat verstandig moeten groeien. Binnen de verantwoordelijkheid voor een gezonde samenleving is in ieder dorp en stad ruimte voor extra huizen en bedrijven. Vanuit rentmeesterschap is er ruimte voor extra groen, het opwekken van duurzame energie en toekomstgerichte boerenfamiliebedrijven. Tegelijkertijd moet Utrecht verstandig groeien en daarom stellen we ook grenzen. Utrecht moet een provincie blijven met de menselijke maat van de lokale samenleving, met oog voor elkaar.

Samen verantwoordelijk

Onze tijd is onzeker. Toch is er hoop. Hoop door mensen die vanuit hun eigen verantwoordelijkheid initiatief nemen, zorg verlenen, dienstbaar zijn. Zo willen wij als CDA ook in de provincie aan de slag gaan, samen met al die inwoners in onze provincie.

In onze motivatie zitten persoonlijke redenen, zoals geloofsovertuiging, zorg voor elkaar of hart voor de ander. Vertrouwen herstellen in de overheid is daarin essentieel. Ook het CDA heeft een aandeel gehad in keuzes die achteraf niet goed zijn uitgepakt. Daar lopen wij niet voor weg. Wij zijn niet onfeilbaar. Daarom gaan we er alles aan doen om de wereld voor onze inwoners iedere dag een klein beetje beter te maken. Dat doen we vanuit onze uitgangspunten, die klassiek en toch ook actueel zijn: rentmeesterschap, solidariteit, gespreide verantwoordelijkheid en publieke gerechtigheid.

Zo willen wij recht doen.

Goed leven met én voor elkaar.

Verschil verbinden.

Samen verantwoordelijk zijn voor de provincie Utrecht.

HUIZEN BOUWEN MET OOG VOOR WAT LOKAAL NODIG IS

Wonen

Het woningtekort in ons land is nijpend, ook in de provincie Utrecht. De gevolgen hiervan raken de meer kwetsbaren. Jongeren, senioren, gezinnen in scheiding en statushouders vinden lastig een passende woning. Ook inwoners met een kleine portemonnee lopen een grotere kans in de knel te raken.

Ons streven is om lijn met de plannen en afspraken die er in de provincie zijn gemaakt, meer dan 80.000 huizen te bouwen tot 2030. In de tien jaar daarna verdubbelt dat aantal nogmaals. Dit is een moeilijke opgave, maar het CDA zet alles op alles om deze aantallen te realiseren.

Tegelijkertijd moeten we in onze provincie met schaarse ruimte verstandig omgaan. Woningbouw moet in balans zijn met lokale voorzieningen, landbouw, groen, mobiliteit en energievoorzieningen. Met oog voor wat lokaal nodig en wenselijk is. Per regio maken we daarom afspraken met gemeenten over aantallen en type woningen. Met overheden, woningbouwcorporaties, ontwikkelaars en particulier initiatief werken we zo aan huisvesting voor iedereen.

WE WILLEN ONS INZETTEN VOOR

- ✓ Bouw van betaalbare huur- en koopwoningen;
- ✓ Bij iedere stad en elk dorp ruimte voor woningbouw;
- ✓ Bouwen aan gemeenschappen. Woningbouw gaat samen met investeringen in groen, ontmoetingsplaatsen, ondernemers, zorg- en sportvoorzieningen.

Waar willen we bouwen?

- Iedere dorp en elke stad krijgt de mogelijkheid voor kleinschalige groei tot 2030. Om gemeenschappen vitaal te houden en om te kunnen voldoen aan de woningbehoefte is nieuwbouw niet alleen mogelijk binnen kernen en kernranden, maar heeft het CDA ook een positieve grondhouding tegenover gemeenten die buiten de rode contouren bouwlocaties wensen. De inzet van het CDA in de afgelopen jaren zetten we hierop onverminderd voort.
- We zetten in op enkele grootschalige woningbouwontwikkelingen bij stedelijke gebieden die goede aansluiting hebben op openbaar vervoer, wegennet en energienet. Denk hierbij aan de polder Rijnenburg bij de stad Utrecht. We kijken bij deze locaties over de grenzen van de gemeenten, regio's en provincie heen. Bij deze ontwikkelingen is ook het realiseren van een sociale infrastructuur van ontmoetingsplaatsen en woonzorgvoorzieningen, ondernemers en sportvoorzieningen nodig voor samenhang in de wijk.

Wat willen we bouwen?

- We zetten in op de bouw van betaalbare huur- en koopwoningen (met een max. van 405.000 euro conform de Nationale Hypotheekgarantie). Met de inzet van Rijk- en regiodeals streven we ernaar dat minimaal de helft van de nieuwbouwwoningen hieronder valt. Het type woningen dat per gemeente wordt gebouwd bepalen we met regio's samen op grond van behoefteonderzoek. Het (toekomstige) verplichte percentage sociale huurwoningen van 30% realiseren we samen met woningbouwcorporaties.
- We bouwen duurzame kwaliteitswoningen. Het CDA hanteert het Convenant Duurzaam Bouwen, dat samen met marktpartijen is ontwikkeld, als uitgangspunt.
- De leefomgeving bij nieuwbouw wordt klimaatadaptief ingericht. Bij binnenstedelijke ontwikkelingen is natuur-inclusief de norm. Woningbouw aan de rand van dorpen en steden wordt zorgvuldig in het groen ingepast. Waar nodig draagt de provincie eraan bij om dit voor elkaar te krijgen.
- Voor dorpen en wijken zijn de supermarkt, bakker, groenteboer, pinautomaat en postkantoor belangrijk, net als

ontmoetingsplaatsen. Met woningbouw in dorpen en wijken versterken we het draagvlak voor deze voorzieningen. Waar winkelruimte of bedrijfsruimte leeg komt te staan werken we met gemeenten aan transformatie om de schaarse ruimte goed te benutten.

Voor wie bouwen we?

- De provincie Utrecht stimuleert dat gemeenten kijken naar de lokale woonbehoefte en hier aansluiten met hun woningbouwplannen. De toewijzing aan eigen woningzoekenden is hiervoor een hulpmiddel.
- De provincie ziet erop toe dat gemeenten de wettelijke taakstelling uitvoeren voor de huisvesting van statushouders en actief sturen op goede huisvesting van (tijdelijke) arbeidsmigranten.

Hoe draagt de provincie hieraan bij?

- De provincie voert met de regio's U16, Amersfoort en Foodvalley regie op de gezamenlijke woningbouwopgave. Plannen worden uitgevoerd.
- De provincie stimuleert groene inpassing en voldoende groene ruimte vanuit het programma Groen Groeit Mee. Een deel van het gewenste groen wil het CDA realiseren in de vorm van multifunctioneel gebruik van landbouwgrond, zoals voedselproductie in combinatie met natuur, waterberging en recreatie. Dit stimuleert de kringlooplandbouw, draagt bij aan een vitaal platteland en benut de gronden voor woningbouw optimaal.
- De provincie zet kennis en kunde over de hele provincie in met 'vliegende brigades' die helpen om knelpunten te doorbreken en met een (kleine) financiële bijdrage smeerolie kunnen zijn in realisatie van plannen.
- De provincie organiseert overleg met de woningbouwcorporaties om de doelstelling van 30% sociale huurwoningen en de huisvesting van kwetsbare inwoners te monitoren en waar nodig bij te sturen.
- De provincie stimuleert dat duurzame woningen worden gebouwd die klimaatadaptief zijn en energieneutraal.

WERKEN AAN EEN VITAAL LANDELIJK GEBIED

Leefbaarheid, landbouw en natuur

Het landelijke gebied in onze provincie wordt gevormd door rivieren, meren en sloten, door gras, akkers en bos met daartussen gelegen prachtige dorpen en steden. Grofweg de helft van de inwoners in onze provincie woont in dit landelijk gebied. In het landelijk gebied komen de komende jaren veel provinciale opgaven samen. Het gaat hierbij om voorzieningen, om ruimtelijke opgaven van wonen, werken en energietransitie en om ons ecosysteem van bodem, lucht en water.

In de visie van het CDA hanteert de provincie een gebiedsgerichte manier van werken, waarbij mensen en hun leefomgeving centraal staan. Dit moeten we doen in afstemming met Rijk, waterschappen en gemeenten. Die gebiedsgerichte manier van werken vraagt dat we investeren in teams die kunnen luisteren en vertellen, de lokale context begrijpen en in samenspraak met belangrijke stakeholders in het landelijk gebied resultaat boeken.

Wat willen we bereiken?

Het CDA wil dat ons landelijke gebied vitaal en toekomstbestendig blijft. Dat vereist leefbare dorpen en steden met voldoende voorzieningen zoals supermarkten, middenstand, scholen en ontmoetingsplaatsen. Een vitaal landelijk gebied betekent dat duurzaam opererende boerenfamiliebedrijven er zijn en blijven. Zij hebben in onze provincie toekomst als voedselmakers en beheerders van het landschap. Een vitaal landelijk gebied betekent dat de natuur gezond is en er robuuste gebieden zijn waarin plant en dier floreren.

WE WILLEN ONS INZETTEN VOOR

- ✓ Dorpendeals waarmee in lokale voorzieningen wordt geïnvesteerd om de leefbaarheid te versterken;
- ✓ Boerenbedrijven met toekomst in de provincie als voedselproducent en landschapsbeheerder;
- ✓ Natuurgebieden goed beheren, versterken en uitbouwen.

Werken aan leefbaarheid

De leefbaarheid in dorpen staat onder druk door vergrijzing en steeds kleiner wordende huishoudens. De lokale middenstand, het verenigingsleven en voorzieningen zoals scholen worden aangetast. Het CDA wil dat de provincie een investeringsprogramma voor leefbaarheid van het landelijke gebied start.

- Samen met gemeenten ontwikkelt de provincie een leefbaarheidskader waarin benoemd staat welke essentiële voorzieningen in het landelijk gebied altijd in stand gehouden worden.
- Met Dorpendeals versterken we samen met gemeenten en inwoners de leefbaarheid van dorpen in de provincie Utrecht. Alle dorpen in de provincie kunnen zelf een plan indienen waarmee ze de leefbaarheid willen versterken op thema's als wonen, sport, ontmoetingsplaatsen, lokaal ondernemerschap, veiligheid en mobiliteit.

Werken aan toekomstbestendige agrarische sector

De agrarische sector in onze provincie bestaat voornamelijk uit boerenfamiliebedrijven en is relatief grondgebonden en extensief. Heel veel boeren zijn al stappen aan het zetten op weg naar een duurzaam en toekomstbestendig bedrijf. In de komende jaren komen belangrijke uitdagingen op de sector af die om een verdere transitie vragen. Duidelijk moet worden hoe de boer in die verandering zijn brood kan blijven verdienen. Het CDA wil dat de provincie naast de boer gaat staan en een betrouwbare partner vormt. Voor het terugbrengen van de stikstofuitstoot werken we ook samen met natuurorganisaties, andere uitstoters (bouw, industrie, luchtvaart) en financiële instellingen.

- In onze provincie blijven boeren voedsel produceren en het landschap onderhouden. Zij doen dat in lijn met de eisen van klimaat, dierenwelzijn, water en bodem.
- De provincie voert in gebiedsprocessen het gesprek met boeren over de toekomst van de sector in ieder gebied. De kennis en kunde van de boeren is belangrijk om tot een gedragen, gebiedsgerichte aanpak te komen. In gebieden

wordt duidelijk waar welke vorm van landbouw toekomst heeft en waar niet. Deze uitkomst wordt als kader door Provinciale Staten vastgesteld waarna uitwerking kan plaatsvinden.

- In de komende jaren zullen ingrijpende keuzes volgen. De provincie gaat hierbij in overleg aan de hand van de volgende stappen: praktijkmaatregelen (zoals voer en mest verdunnen), innovatie, andere bedrijfsvoering, verplaatsing en pas als laatste bedrijfsbeëindiging. Hierbij krijgen boeren altijd goede begeleiding en (indien aan de orde) ruimhartige financiële compensatie.
- De provincie werkt aan vermindering van de stikstofuitstoot om natuurherstel te realiseren. De wet is hiervoor het kader; draagvlak en samenwerking zijn de manier van werken. We werken zoveel mogelijk vanuit de daadwerkelijke natuurkwaliteit. We maken gebruik van de kennis en kunde van de (op te richten) ecologische autoriteit.
- De provincie ontwikkelt samen met de sector routes voor lokale voedselproductie en toekomstbestendige verdienmodellen al dan niet in combinatie met recreatie en zorg.
- De provincie draagt financieel bij aan initiatieven en innovaties die de boer zelf laten sturen en helpen veranderen in de transitieperiode naar toekomstbestendige bedrijfsvoering, hier kunnen ook zorg- en recreatiedoelen aan bijdragen. Dit doen we met prestatieafspraken.
- De provincie ondersteunt en financiert advies en ondersteuning van boeren die deelnemen aan gebiedsprocessen en bedrijfsvoering veranderen. Hiervoor zetten we plattelandscoaches in.
- De provincie stimuleert een korte keten tussen boer en consument, zodat de boer meer overhoudt en producten lokaal worden verkocht.

Landbouw en natuur versterken elkaar

In onze provincie zijn boeren belangrijke beheerders van de natuur en het landschap. Dat zal in de toekomst alleen maar toenemen.

- We werken op basis van langdurige beheercontracten voor natuur- en landschapsbeheer door boeren zodat dit onderdeel is van hun verdienmodel over een lange periode.

- De provincie voert regie op verdeling en beheer van grond. De gebieds- en praktijkkennis van beheerders en boeren worden hierbij betrokken. Op deze wijze kunnen extensivering van landbouw en versterking van natuurgebieden hand in hand gaan.
- De provincie stimuleert samenwerking tussen natuurorganisaties en boeren. Natuurorganisaties en boeren die natuur beheren, zijn kennishouders uit de praktijk.
- De provincie maakt middelen vrij voor innovatieve projecten op het gebied van natuurinclusieve landbouw- en natuurbeheer.
- Er worden geen nieuwe natuurgebieden ontwikkeld met kwetsbare habitattypen die leiden tot onhoudbare nieuwe eisen voor nabijgelegen agrariërs. Natuurorganisaties houden ook rekening met 'hun burens'.

Werken aan goed waterbeheer

- De provincie voert het programma Bodem en Water uit om de doelen van de Kaderrichtlijn Water (KRW) te behalen en werkt hiervoor nauw samen met de waterschappen.
- Belangrijk is dat in samenspraak met de waterschappen meer maatregelen worden genomen om water vast te houden. Hiervoor wordt ook samengewerkt met natuurbeheerders en agrariërs, bijvoorbeeld in de vorm van blauwe diensten. De provincie stimuleert het gebruik van onderwaterdrainage en flexibel peilbeheer in veenweidegebieden. Het goed benutten van meststoffen wordt versterkt om uitspoeling in oppervlaktewater te voorkomen.

Werken aan gezonde natuur

Het Utrechtse landschap bestaat uit grote diversiteit van zowel natuurlijke gebieden als cultuurlandschap. Ons uitgangspunt is dat de mens niet de gehele schepping hoeft te benutten voor economische activiteiten. Er mag ook ruimte zijn voor ruigte die op een andere manier van waarde is voor de bewoners van de aarde en de aarde zelf. De natuur geeft ruimte voor rust en ontspanning voor mens en dier. Tegelijkertijd zijn aan het voortbestaan van natuurgebieden grote opgaven verbonden, bijvoorbeeld via bodem, water en de staat van flora en fauna.

- Robuuste natuurgebieden zijn nodig om biodiversiteit te laten groeien. De staat van de natuur staat ook in onze provincie onder druk. Er is een versterking van de natuur nodig.
- De provincie werkt de komende jaren intensief samen met natuurbeherende organisaties, de agrarische sector, landgoedeigenaren en maatschappelijke initiatieven om de kwaliteit van de natuur in de provincie te verbeteren.
- Bij natuurbeheer wordt niet alleen gekeken naar instandhoudingsdoelen, maar ook naar ontwikkeling van flora en fauna op de langere termijn. De provincie ontwikkelt hierop samenspel met de (nog op te richten) ecologische autoriteit van het Rijk.
- Een goed beheer van wild in de provincie is ook belangrijk om bijvoorbeeld weidevogels te beschermen. Als de balans wordt doorbroken laat de provincie doelgerichte jacht toe.
- Het is van belang dat de natuur in onze provincie in verhouding blijft met het aantal mensen in de provincie. Er zijn ook verbodingsgebieden nodig die ervoor zorgen dat dieren tussen gebieden kunnen bewegen.
- De afspraken voor de realisatie van het Natuur Netwerk Nederland (NNN) komen we na. Bij de groei van meer bebouwde omgeving moet ook een groen verbindend netwerk verdere invulling krijgen. Dit doen we samen met andere beheerders van ons landschap.
- De provincie zet het beleid op het gebied van de Groene Contour (voormalig landbouwgebied dat wordt omgevormd tot natuurgebied) met ruimte voor natuurontwikkeling op eigen initiatief voort.
- Bij de aanleg van nieuwe natuur wordt de bossenstrategie met het doel om nieuw bos te realiseren en duizenden bomen te planten gevolgd. Zo wordt een bijdrage geleverd aan de CO₂-opname. De provincie betreft deze doelstelling bij haar vergunningverlening en bespreekt in dit licht met natuurbeherende organisaties de jaarlijkse plannen voor de kap van bomen, bijvoorbeeld voor houtproductie.

VERBINDEN EN VERSTERKEN VAN NATUUR, CULTUUR, SPORT EN RECREATIE

Het goede leven

WE WILLEN ONS INZETTEN VOOR

- ✓ Het ontwikkelen van nieuwe en verduurzamen van bestaande sportvoorzieningen;
- ✓ Behoud van subsidies voor kunst en cultuur;
- ✓ Het stimuleren van natuur- en milieueducatie, om de jeugd te leren over hun verantwoordelijkheid.

Wat zijn we blij met een provincie die op het gebied van recreatie, natuur, kunst en cultuur alles dichtbij huis heeft! Van Groene Hart via de bosrijke omgeving van de Utrechtse Heuvelrug naar de Gelderse Vallei, met het stedelijk gebied van Utrecht en Amersfoort daartussenin. Onze inwoners weten het moois in onze eigen provincie goed te vinden. Maar liefst 75% van de 'toeristen' woont er ook zelf. Het is goed hierop in te spelen met slim beleid. Zo willen we het moois wat Utrecht te bieden heeft, nog beter verbinden om er op een slimme en duurzame manier van te genieten.

Sterkere provinciale sportakkoorden

Bij een gezonde leefomgeving hoort aandacht voor sport en bewegen. Het CDA heeft in de afgelopen jaren richting gegeven aan het provinciale sportbeleid met de start van sportakkoorden samen met gemeenten en de sector. De komende jaren willen we dit nog sterker vormgeven.

- We zetten samen met gemeenten en de sector in op toegankelijkheid voor iedereen in het provinciale sportaanbod. Drempels als financiële middelen of een lichamelijke beperking overwinnen we met elkaar.
- Sport zorgt voor ontmoeting en een gezond leven. We zijn er met gemeenten alert op dat verenigingen financiën en vrijwilligers op orde houden en ondersteunen met kennis en kunde. We dragen bij aan grote investeringen in sportaccommodaties met bovenlokale waarde.
- Samen met gemeenten helpen we verenigingen om hun accommodaties te verduurzamen, te besparen op energieverbruik en -kosten en sportvelden hittebestendig in te richten.
- In samenwerking met gemeenten helpt de provincie waar nodig in de tegemoetkoming van energiekosten bij verenigingen die door de energiecrisis in financiële nood zijn geraakt.

Subsidies op kunst en cultuur moeten we behouden

De provincie Utrecht heeft veel cultureel erfgoed. Wij willen het waardevolle erfgoed van de provincie goed laten beheren, bekend maken en gebruiken, want dit draagt bij aan het goede leven in de provincie. Het versterkt ook de aantrekkelijkheid voor toerisme en recreatie van binnen en buiten de provincie. In samenwerking met gemeenten stimuleert de provincie lokale kunst en cultuur zoals in bibliotheken, theater, musea en culturele broedplaatsen. Subsidies en fondsen voor kleine initiatieven in de lokale samenleving blijven we ook inzetten.

Recreatie en natuur trekken samen op

Recreatie en natuur zijn geen opponenten, maar gaan samen op. De onlangs gereden wielrenetappes van de Vuelta boden recreatie en toonden de prachtige natuur van onze provincie. Veel vrijwilligers hielpen mee het afval van dit evenement op te ruimen om onze leefomgeving schoon te houden. Het CDA hecht aan zo'n goed evenwicht tussen ontspanning en natuurbehoud. Vanuit dit uitgangspunt willen wij te werk gaan.

- Door natuur- en milieueducatie blijvend te stimuleren, willen we de jeugd bekend maken met wat de natuur te bieden heeft en hen wijzen op hun eigen verantwoordelijkheid. Het CDA wil hier extra geld voor vrijmaken.
- Kleine subsidies voor groene initiatieven in de eigen leefomgeving zijn een belangrijk duwtje in de rug voor inwoners. We trekken extra geld uit voor dit soort initiatieven op het gebied van natuur, cultuur en recreatie.
- Tijdens 'corona' recreëerden veel inwoners uit het stedelijke gebied in het ruime buitengebied. Een belangrijke les is dat we recreatie goed moeten stroomlijnen met behulp van slimme data zoals een druktemeter. Hiermee is drukte te reguleren bij natuurgebieden en toeristische trekpleisters.
- Het CDA wil dat de provincie inzet op het versterken van groen in de buurt van onze inwoners. Dit groen moeten we ook met de fiets, voor voetgangers en rolstoelers toegankelijk maken. We investeren in doorfietsroutes tussen buitengebied en

stedelijk gebied, zodat het bezoek hieraan minder afhankelijk van de auto wordt.

- De laatste kilometer naar een plek om te recreëren is vaak niet goed bereikbaar. Het CDA wil daarom blijven investeren in bestaande en nieuwe toeristische overstappunten. Ieder overstappunt heeft voldoende parkeerplaatsen, laadpalen, fietsparkeerplaatsen, (elektrische) deelfietsen en een goede routekaart.
- Het CDA wil een provinciale marketingorganisatie die meedenkt met natuurorganisaties, landgoedeigenaren en gemeenten om plekken in de provincie aantrekkelijk te houden en te maken. Het CDA wil de samenwerking tussen provincie en Regionaal bureau voor toerisme (RBT) versterken.
- Samen met het waterschap willen we inzetten op de verbetering van de kwaliteit en de veilige toegankelijkheid van zwemwater in de provincie.
- Er vindt versterking en uitbreiding plaats van groene en blauwe BOA's van de provincie om te handhaven in het buitengebied en de wateren.

SAMEN AAN DE SLAG MET DE ENERGIETRANSITIE

Energie

WE WILLEN ONS INZETTEN VOOR

- ✓ Verduurzamen van huizen en panden, met prioriteiten voor de (financiële) kwetsbaren;
- ✓ Uitbreiding van netcapaciteit met prioriteit voor beste plan;
- ✓ Van onderop duurzame energieopwekking mogelijk maken. Meer lokaal eigenaarschap bij grootschalige wind- en zonne-energieplannen;
- ✓ We zetten in op het realiseren van de vastgestelde plannen. Nieuwe plannen voor wind op land en zonnepanelen in weilanden na 2030 zijn daarmee niet meer nodig.

Vanuit rentmeesterschap wil het CDA zuinig zijn op onze kwetsbare planeet, zodat volgende generaties veilig en gezond kunnen leven. De gevolgen van klimaatverandering en de oorlog in Oekraïne tonen op pijnlijke wijze aan dat ons energiestelsel herzien moet worden. Het CDA wil dat de provincie Utrecht samen met gemeenten werkt aan de energietransitie. We zetten in de komende jaren concrete stappen om in 2030 minder fossiele energie te gebruiken en een aanzienlijk deel van het energieverbruik in de provincie duurzaam op te wekken. De tijd voor het stellen van steeds nieuwe deadlines en plannen is voorbij. Het is tijd voor de uitvoering.

Energiebesparen met oog voor kwetsbaren

Met de oplopende energierekening is besparing de belangrijkste prioriteit.

- Samen met gemeenten, woningcorporaties en ondernemers werkt de provincie de komende jaren een versnellingsaanpak uit voor het verduurzamen van huizen, maatschappelijk vastgoed en kantoren. Hierbij wordt geprioriteerd naar maatschappelijke kosten en baten met oog voor de (financiële) kwetsbaarheid van bewoners van oudere huizen.
- De provincie Utrecht helpt inwoners beter inzicht te geven in maatregelen en subsidies voor de verduurzaming van huis en leefomgeving door dit bijvoorbeeld eenvoudig op een website of app te tonen.

Vol inzetten op elektrificatie van de provincie Utrecht

We zetten vol in op de transitie naar elektrische energie (elektrificatie) door knelpunten aan te pakken in het energienetwerk.

- We pakken als provinciaal bestuur actief de regie richting de regionale netbeheerder Stedin en stimuleren dat het Rijk dat ook doet richting de nationale netbeheerder Tennet. Indien nodig wordt de provincie mede-eigenaar van het energienetwerk.
- Nieuwe verzoeken tot aansluiting op het stroomnet worden nu op basis van volgorde van binnenkomst bepaald. Als provincie willen we samen met de netbeheerders slimmer prioriteren zodat plannen met de meest maatschappelijke meerwaarde als eerste aan bod komen.
- Netbeheerders stellen we juridisch in staat om ongebruikte stroom op te kunnen slaan via slimme batterijen. Ook particulieren en bedrijven moeten hiervan kunnen profiteren.
- Samen met het Rijk en netbeheerders willen we afspraken over de piekbelasting van het net herzien, zodat meer opwekcapaciteit beschikbaar komt en de elektriciteit op het net beter wordt verdeeld.
- We stellen geld beschikbaar om de elektrische infrastructuur drastisch uit te breiden. Dit is nodig om onze regionale economie draaiende te houden en om onze huizen, elektrische auto's en warmtepompen van voldoende stroom te blijven voorzien.
- Elektrificatie verandert onze leefomgeving. De huidige infrastructuur is centraal georganiseerd, de toekomst is meer decentraal ingericht. Nieuwe vormen van opwek, opslag en transport van duurzame energie gaat ons straatbeeld veranderen. De provincie komt met een herziening van de ruimtelijke ordening; waar komt wat te staan en hoe? Hiermee stelt zij de kaders op waarbinnen bedrijven, coöperaties en gemeenten handelen.
- Utrecht investeert in innovaties voor duurzame energie die passen bij de ligging. Zo onderzoeken we het plaatsen van zon-op-water in het veenweidegebied. Het stimuleren van

grootschalige waterstofinitiatieven ligt niet voor de hand, omdat we geen kustprovincie zijn en weinig zware industrie hebben. Met de agrarische sector onderzoeken we wel het gebruik en de opwek van biogas en waterstof.

We zetten in op het realiseren van de vastgestelde plannen. Nieuwe plannen voor wind op land en zonnepanelen in weilanden na 2030 zijn daarmee niet meer nodig.

Onze focus in de komende jaren is gericht om samen met de gemeenten de vastgestelde energieopwek-plannen tot 2030 te realiseren. Onderzoek toont aan dat nieuwe plannen voor wind op land en zonnepanelen in weilanden na 2030 dan niet meer nodig zijn mede gelet op de geplande capaciteit van wind-op-zee in de komende jaren.

- Bij de realisatie van de energieopwekplannen stelt de provincie zich op als aanjager en bewaker en niet als criticaster. De provincie heeft hierbij respect voor lokale, democratische afwegingen.
- Als gemeenten hierom vragen, pakt de provincie een sturende rol in het realiseren van opwek door zon en wind, waarbij gezocht wordt naar draagvlak onder inwoners.
- Het realiseren van windmolens en zonnepanelen vraagt veel tijd. Het CDA wil dat de provincie meer ondersteuning gaat leveren aan gemeenten in de vorm van mensen en middelen om de uitvoering van de Regionale Energiestrategieën (RES) te realiseren.
- Bij de realisatie van plannen voor windenergie bewaakt de provincie het voorkomen van gezondheidsschade door slagschaduw of (laagfrequent) geluid. De landelijke afstandsnormen worden nagekomen.
- Naast het realiseren van de vastgestelde plannen voor zon- en windenergie moeten we ernaar streven om ieder dak en boven infrastructuur zoals parkeerplaatsen, te voorzien van zonnepanelen. We gaan burgers, bedrijven en maatschappelijke organisaties hier financieel bij ondersteunen.
- De provincie maakt met het Rijk en gemeenten afspraken over

- aanleg van geluidsschermen langs snelwegen bij woonwijken, die al voorzien zijn van zonnepanelen (een zgn. zonnelint).
- Elektrificatie van onze provincie vindt ook bij ieder thuis plaats. Denk hierbij aan warmtepompen, inductiekookplaten, slimme opslagbatterijen en slimme laadpalen aan huis. Inwoners, bedrijven en maatschappelijke organisaties helpen we financieel om de elektrificatie voor elkaar te krijgen. Hierbij valt te denken aan subsidies, het deels gratis teruggeven van groene stroom en het faciliteren van coöperatie-initiatieven vanuit het maatschappelijk middenveld. Op deze manier wordt de provincie Utrecht een zelfvoorzienende en klimaatneutrale provincie.

Versterk lokaal eigenaarschap

Lokaal eigenaarschap is belangrijk om draagvlak te houden voor de transitie en opbrengsten lokaal te benutten.

- We verhogen de ambitie voor lokaal eigendom van projecten voor grootschalige energieopwek naar 75%. Met het verhogen van de norm komt het rendement daadwerkelijk grotendeels terecht bij omwonenden.
- Belangrijk hierbij is dat er ook echt sprake is van lokaal eigenaarschap. De inzet van het CDA is erop gericht dat constructies waarbij slechts een klein aantal private of zakelijke partijen dit lokaal eigenaarschap vormgeven worden tegengegaan.
- We ontwikkelen met gemeenten vormen waarbij gemeenten eventueel samen met de provincie ook zelf eigenaar worden van windturbines en zonnevelden. Met de opbrengsten kunnen lokale sociale en maatschappelijke voorzieningen worden betaald.

Verbeter het vergunningenproces

- Het vergunningenproces voor duurzame energie levert vertraging op. Met oog voor democratische inspraak vereenvoudigen en versnellen we procedures samen met Omgevingsdiensten en gemeenten. Hiervoor trekken we extra geld uit en zetten we onze 'vliegende brigade' (zie het hoofdstuk economie) met expertise in.

MENSEN VEILIG BRENGEN OP DE PLEK WAAR ZE WILLEN ZIJN

Mobiliteit

WE WILLEN ONS INZETTEN VOOR

- ✓ Oplossen van bestaande knelpunten van provinciale wegen met oog voor verkeersveiligheid;
- ✓ Investeren in provinciale doorfietsroutes en veilige schoolroutes;
- ✓ Overall in de provincie toegang tot het openbaar vervoer, met oog voor ouderen en kwetsbaren;
- ✓ Uitbreiding van de Ring Utrecht alleen binnen de bestaande grenzen van de snelweg.

Mobiliteit verbindt de provincie Utrecht. Tussen wonen, werken en ontspanning wordt er gelopen, gefietst, gevaren en gereden met tal van vervoermiddelen. De provincie heeft tot taak dit snel, veilig en duurzaam te laten plaatvinden. Vervoer in Utrecht is inclusief: iedere inwoner moet overal kunnen komen. Vervoer wordt daarbij steeds meer naar gebruik ingericht, minder naar bezit. Het vraagt ons om naar de toekomst slim te investeren in verbindingen die de kwaliteiten van Utrecht in stedelijk en landelijk gebied verbinden. Het vraagt ook om goed onderhoud van weg, fiets-, spoor- en waterwegen.

Een hoogwaardig regionaal netwerk voor woon- en werkverkeer

Veel vraagstukken rondom mobiliteit en veiligheid liggen bij provinciale wegen. Deze zijn essentieel voor woon- en werkverkeer van inwoners, voor ondernemers en de transportsector.

- Het CDA wil dat de provincie samen met gemeenten aan de slag gaat om een actielijst van regionale verkeersknelpunten op te lossen, bijvoorbeeld langs de drukste provinciale wegen N224 en N226. Waar de wegcapaciteit onvoldoende is, vinden verbeteringen en uitbreidingen plaats van het regionale wegennet met cofinanciering van het Rijk.
- Wegen naar steden en dorpen waar woningbouw gaat plaatsvinden voor de woonbehoefte hebben daarbij voorrang in de investeringsplanning.
- Het verbeteren van de verkeersveiligheid is hierbij een belangrijk doel. Het CDA wil het aantal ongevallen op provinciale wegen verminderen. Bijvoorbeeld door middel van meer vrijliggende fietspaden en een actieve rol van de provincie in campagnes gericht op fietsveiligheid.
- Er is ook oog voor verdere elektrificatie door de aanleg van snellaadvoorzieningen langs provinciale wegen.
- De leefbaarheid bij provinciale wegen langs de bebouwde kom staat als gevolg van geluidsbelasting onder druk. Het CDA wil de leefbaarheid verbeteren, bijvoorbeeld door snelheidsverlaging of geluid reducerende maatregelen. De provincie heeft hierbij oog voor lokale democratische afwegingen.

Nog meer fietsen

In de provincie Utrecht heeft vrijwel iedereen een eigen fiets en bovendien hebben steeds meer inwoners een elektrische fiets waardoor grotere afstanden kunnen worden afgelegd. In onze relatief kleine provincie kan veel op de fiets worden gedaan tussen wonen, werken en ontspannen.

- Samen met gemeenten maakt de provincie het mogelijk om snel en comfortabel te fietsen via provinciale doorfietsroutes. We versnellen de aanleg van deze doorfietsroutes met subsidies en hulp bij planvorming.
- Investerings in fietsverbindingen bij woningbouwlocaties en bedrijventerreinen kunnen rekenen op subsidie van de provincie.
- We zorgen dat fietsen loont ten opzichte van vervoer met de auto door fietspaden via de kortste route en als voorrangsweg aan te leggen.
- Onze jeugd die zich een weg baant naar school heeft onze aandacht. Zij moet dit veilig kunnen doen. Daarom wil het CDA de gevaarlijke knelpunten op de fietsroutes over de provinciale wegen richting (middelbare) scholen met prioriteit aanpakken.

Toegankelijk openbaar vervoer is duurzaam vervoer

Het openbaar vervoer moet (fysiek) toegankelijk zijn voor iedereen. In de hele provincie moet je na een korte fietstocht of wandeling op het openbaar vervoer kunnen stappen. Dit vraagt maatwerk met oog voor lokale situaties.

- Het CDA zet in op volledige elektrificatie van het OV in de komende bestuursperiode. Het CDA wil investeren in goede oplaad-voorzieningen om dit mogelijk te maken.
- Samen met de gemeenten langs het spoorwegennet voert de provincie een lobby voor verbetering en uitbreiding van het spoor. De positie van Utrecht Centraal Station als nationaal knooppunt is hierbij belangrijk.
- Samen met de stad Utrecht werkt de provincie toe naar een gedeeltelijk ondergronds net in de stedelijke leefomgeving.

- Het CDA zet in op een toegankelijk netwerk van bussen, trams en deelfietsen in de hele provincie. Dit net sluit slim op elkaar aan en is met een multi-inzetbare OV-mobiliteitspas en/of app ook vloeiend van het ene naar het andere vervoersmiddel te gebruiken met beperkte wachttijden.
- Ook in het landelijke gebied zijn goede openbaar vervoersverbindingen, zodat de leefbaarheid op peil blijft. Een hoofdnetwerk door de hele provincie kan goed worden aangevuld door streekvervoer, belbussen en voorzieningen voor ouderen en kwetsbaren. We trekken hier extra geld voor uit. De provincie werkt samen met gemeenten en andere provincies zodat vervoer niet stopt bij de provinciegrenzen.
- Het CDA is in principe voorstander van meer deelvervoer. In verband met de leefbaarheid in de provincie is het belangrijk dat hierbij kritisch wordt gekeken naar de aanbieders die we toestaan en het type deelvervoer dat we willen aanbieden.

Meer Rijksinvesteringen in goede hoofdverbindingswegen

Provincie Utrecht is de draaischijf van Nederland. De Rijkswegen zijn belangrijke verbindingen tussen het oosten, westen, noorden en zuiden van ons land. Deze hoofdverbindingen moeten goed functioneren om sluipverkeer door de provincie Utrecht te beperken.

- De grenzen van de groei van het hoofdwegennet worden volgens het CDA bepaald door de leefbaarheid in onze provincie. De intensiteit van het hoofdwegennet neemt tot 2030 verder toe. Dit vraagt investeringen in wegen, maar ook investeren in bomenplant en zonneluidsschermen.
- Verbredingen van de Ring Utrecht zoals de A27 bij Amelisweerd moeten wat het CDA betreft binnen de bestaande ruimte van de huidige snelweg plaatsvinden. We dringen bij het Rijk aan op optimalisatie van de ring Utrecht, op- en afritten en aansluiting op het regionale wegennet.

STERKE REGIONALE ECONOMIE DOOR INNOVATIE EN ONDERNEMERSCHAP

Economie

De provincie Utrecht heeft een levendige economie en een hoog arbeidspotentieel. Dat moeten we vasthouden en versterken. In vergelijking met andere belangrijke, economische regio's zoals Eindhoven, Amsterdam en Rotterdam kunnen we nog verbeterlagen maken. Niet als concurrent van deze regio's, maar complementair en vanuit eigen kracht. Hiervoor gaan we de samenwerking aan met elkaar en anderen, als onderdeel van de Nederlandse én Europese economie.

Versterk de regionale band tussen overheid, bedrijven en maatschappelijk middenveld

De provincie Utrecht herbergt een groot aantal middelgrote en grote bedrijven. Ook al werkt de provincie met deze ondernemers samen in de Utrecht Region, de Economic Board Utrecht, Ontwikkelmaatschappij Utrecht en vele andere organisaties om de samenhangende kracht te versterken, de band tussen deze bedrijven met de provincie is niet vanzelfsprekend. Medewerkers en management van deze bedrijven werken wel in de provincie, maar wonen bijvoorbeeld elders. Het CDA wil dat de provincie de relaties met bedrijven en maatschappelijk middenveld versterkt, in lijn met regionale samenwerking, zoals Foodvalley, de regio Amersfoort en Utrecht-west. Zo brengen we onderzoek, onderwijs, overheden en ondernemers samen. We hebben hierbij ook voor de belangrijke rol die het midden- en kleinbedrijf heeft in lokale gemeenschappen en geven deze ondernemers ruimte en zekerheid.

De uitdagingen voor Utrecht kunnen we beter aan als we elkaar snel en beter kunnen vinden. Het CDA omarmt daarin de visie dat de provincie Utrecht in 2050 de gezondste regio van Nederland is.

WE WILLEN ONS INZETTEN VOOR

- ✓ Sterkere betrokkenheid van bedrijven bij regio en samenleving;
- ✓ Vereenvoudigde regelgeving voor ondernemers;
- ✓ Verduurzaming en vernieuwing van bedrijventereinen in de provincie;
- ✓ Een arbeidsmarkt met oog voor welzijn.

Stabiliteit in regelgeving voor bedrijfsleven

Het CDA wil dat bedrijven kunnen rekenen op een betrouwbare overheid. Een langetermijnvisie voor de regionale economie is daarin belangrijk.

- In de komende jaren wil het CDA aan de slag om de Economische visie, die loopt tot 2027, nieuw perspectief en actiepunten te geven tot 2035.
- De provincie Utrecht staat klaar om de omgevingswet uit te voeren. Ons beleid is op orde. Voor uitvoering is vooral een functionerende IT-ondersteuning essentieel. De provincie dringt bij het Rijk aan op duidelijkheid en zorgvuldigheid voor de start van de Omgevingswet.
- Om vergunningsaanvragen beter te behandelen is meer personeel nodig bij Omgevingsdiensten, provincie en gemeenten. Hiervoor wil het CDA extra geld beschikbaar stellen. Ook moet de provincie 'vliegende brigades' inzetten om gemeenten tijdelijk te voorzien van extra capaciteit om grote achterstanden weg te werken.
- Regels moeten duidelijk zijn. Het CDA is voorstander van vereenvoudiging van regelgeving waar dat kan. Bijvoorbeeld via regelluwe zones om ondernemers de ruimte te geven en het eenvoudig houden van procedures. De provincie blijft zich, in overleg met het Rijk, inzetten voor verbetering van (vergunning-) processen zoals het limiteren van de beroepstermijn om administratielasten en tijd te besparen.

Keuzes in uitbreidingsruimte voor bedrijven

In de provincie Utrecht moet een goede balans zijn tussen wonen, werken en recreëren. In dorpen moet daarom oog zijn voor vitaliteit en leefbaarheid met ruimte voor ondernemerschap en recreatie. In stedelijke gebieden moeten keuzes gemaakt worden in type bedrijven om een sterk vestigingsklimaat te bouwen met clusters van sectoren die aansluiten bij de lokale arbeidsmarkt.

- Wij kijken daarbij steeds eerst hoe we bestaande bedrijventerreinen beter en duurzamer kunnen inrichten. Daarom zet het CDA allereerst in op herstructurering van bedrijventerreinen. We zijn terughoudend met uitbreiding van bedrijventerreinen of het creëren van nieuwe locaties.
- In overleg met gemeenten gekeken naar lokale behoeften voor het verduurzamen, vernieuwen of uitbreiden van

bedrijventerreinen. Het CDA weegt hierbij het aantal nieuwe banen en de energieopgave mee.

- Het CDA kiest ervoor om, gelet op de schaarse ruimte, geen nieuwe ruimte aan te wijzen voor distributiecentra en datacenters.

Utrecht als aantrekkelijke vestigingsplaats

Bedrijven en hun medewerkers moeten zich in onze regio thuis blijven voelen. Wonen, mobiliteit en ontspanning zijn hiervoor van belang. De provincie bewaakt bij ontwikkeling van (bestaande) bedrijfslocaties deze samenhang.

- Het aantrekken van talent uit binnen- en buitenland is daarbij belangrijk. We hebben immers voldoende personeel nodig om de regionale economie draaiende te houden. De provincie gaat daarom met gemeenten en ondernemers in gesprek om meer maatschappelijk initiatief en verantwoordelijkheid voor de goede huisvesting van (tijdelijke) arbeidsmigranten te stimuleren.
- De provincie kijkt samen met gemeenten hoe levering van goederen bij winkels, bedrijven en inwoners duurzaam kan plaatsvinden via bijvoorbeeld drop-off locaties.

Sta sterk voor een arbeidsmarkt met oog voor welzijn

Het CDA staat voor een goede balans binnen ieder huishouden. Gezinnen moeten balans vinden tussen werk, kinderen, school, opvang, vrije tijd, wonen en vervoer. Uit onderzoek blijkt dat kinderen in Nederland relatief weinig uren op school zitten en dat ouders voor veel logistieke uitdagingen staan om kinderen naar school, opvang en sportverenigingen te brengen. Het CDA vindt dat verandering nodig is in de huidige samenhang tussen school, opvang, sport en vrijetijdsbesteding met daarbij oog voor het welzijn van de kinderen én dat de werktijd en het werkplezier van ouders beter wordt. Zoals dit bijvoorbeeld in Scandinavië is georganiseerd. Dit ook met het oog op de krapte op de arbeidsmarkt. In overleg met gemeenten en werkgevers gaan we hiermee aan de slag. Het CDA spant zich ervoor in ontwikkelruimte toe te staan die hiervoor nodig is, bijvoorbeeld bij sportvoorzieningen en in de kernranden.

GOED BESTUUR EN GEZONDE FINANCIËN

In het provinciehuis

WE WILLEN ONS INZETTEN VOOR

- ✓ Constructieve politiek en goed bestuur, dichtbij onze inwoners en ondernemers;
- ✓ Een gezonde begroting met lage lasten voor de inwoner;
- ✓ Een vernieuwd transparant belastingstelsel met solidariteit naar draagkracht.

In de afgelopen periode heeft het CDA in Provinciale- en Gedeputeerde Staten haar bijdrage geleverd aan het bestuur van de provincie. Wij nemen onze verantwoordelijkheid voor keuzes en sluiten waar nodig compromissen. Dat zullen we ook in de komende periode doen. Onze ambitie heeft u in dit programma kunnen lezen. In dit hoofdstuk schrijven we op hoe we in het provinciehuis te werk zullen gaan.

Constructieve politiek middenin de samenleving

Het CDA staat voor constructieve politiek waarin we samenwerken op de inhoud met alle andere partijen. Dat blijven we doen. We doen dat vanuit onze positie als volkspartij middenin de samenleving. Onze kandidaten hebben een diverse achtergrond en komen uit stedelijke en landelijke gebieden in onze provincie. Ze kennen de lokale opgaven en hebben contacten door de hele provincie heen. Wij brengen deze beelden van buiten naar binnen in het Provinciehuis: geluiden van inwoners en organisaties worden ontvangen, gewogen en ingebracht.

Het CDA hecht grote waarde aan het subsidiariteitsbeginsel waarin de bevoegdheden op een zo laag mogelijk niveau worden neergelegd. Daarnaast is het CDA ook voorstander van de autonomie van de verschillende overheidslagen. De provincie heeft ruimte nodig van het Rijk om uitvoering te geven aan haar taken. De provinciale staten hebben hun eigen democratische legitimering. Andersom hebben en krijgen gemeenten en gemeenteraden dat ook weer van ons. U leest dat terug in ons programma, we willen nauwer samenwerken met gemeenten en samenleving; maar ieder heeft daarbij zijn eigen rol en verantwoordelijkheid.

Bestuurlijk samenspel met gemeenten en in regioverband

De kleine provincie Utrecht grenst aan vier andere provincies en zal daarmee haar beleid moeten afstemmen. De provincie geeft een positieve bijdrage aan de samenwerking in regionale verbanden en met gemeenten. Met het oog op samenwerking in regionale verbanden is democratische legitimiteit van besluiten belangrijk, de provincie bewaakt dit. De provincie heeft wat het CDA betreft oog voor (een gebrek aan) lokale bestuurskracht van gemeenten en maakt die bespreekbaar in overleg met gemeenten. Tegelijkertijd zien we alleen ruimte voor bestuurlijke herindeling als hiervoor draagvlak van onderaf ontstaat.

Veiligheid

De provincie is alert op ondermijning en criminaliteit. Zij ondersteunt gemeenten bij het toepassen van de Wet Bibob en de aanpak van georganiseerde criminaliteit. Gelet op haar rol als voorzitter binnen de veiligheidsregio dient de stad Utrecht samen met de provincie hierin het voortouw te nemen.

Gezonde financiën

Het CDA staat vanuit rentmeesterschap voor een dienstbare en betrouwbare provincie met een solide begrotingsbeleid. De afgelopen jaren hebben we gezorgd voor een transparante en degelijke begroting. Dat willen we zo houden. De provinciale begroting biedt nu een gezond meerjarenperspectief. Het CDA wil beleid ontwikkelen waarbij kosten en baten in balans blijven.

- Het CDA versterkt de financiële middelen die de belangrijke transitie op het gebied van wonen, mobiliteit, landelijk gebied en energietransitie mogelijk maken.
- Voor de uitvoering van de opgaven in het landelijk gebied investeren we in de uitvoeringsorganisatie en in gebiedscommissies met een eigen budget.
- Er komen stimuleringsregelingen voor innovatieve duurzame energie en andere initiatieven, waarbij inwoners direct betrokken zijn.
- De lasten voor de burger zijn, gelet op andere provincies, laag en zullen als het aan het CDA ligt laag blijven.

Solidariteit staat voorop bij herziening belastingstelsel

Het Rijk geeft de provincie lang niet altijd voldoende financiële middelen om de taken die de provincie heeft, goed uit te voeren. Vooral op de langere termijn is dit een punt van zorg en aandacht. Het CDA wil dat de provincie de ruimte heeft (een belangrijk deel van) de eigen benodigde middelen zelf te halen via belastingen aan inwoners. De herziening van het belastingstelsel die nu gaande is in verband met teruglopende inkomsten uit de opcenten (o.a. motorrijtuigenbelasting) is daarvoor een belangrijk moment. Onze uitgangspunten voor een nieuw systeem zijn solidariteit, naar draagkracht en brede gedragenheid. Een systeem moet verder praktisch uitvoerbaar zijn, gelden voor iedere inwoner boven de 18 jaar en transparant en uitlegbaar zijn. Het totaal van lasten voor de inwoners stijgt wat ons betreft niet bij de keuze voor een nieuw systeem.

PROVINCIE UTRECHT

colofon

Het verkiezingsprogramma “Samen verantwoordelijk voor Utrecht” 2023-2027 is geschreven door de programma-commissie van CDA Provincie Utrecht. Een eerste versie is via de gemeentelijke afdelingen verstrekt aan de leden. Het programma is geamendeerd en vastgesteld tijdens de ALV van 21 November 2022.

contact:

cda.nl/utrecht

CDA Provincie Utrecht

@cda_ProvUtrecht